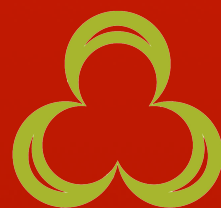

Veilig in je parochie

Dossier preventie seksueel misbruik en
grensoverschrijdend gedrag

parochie Heilige Drie-eenheid

Dossier preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
Definities	5
Preventie en signalering	6
Melding	8
BIJLAGEN	11

Voorwoord

De misbruiksituaties in de rooms katholieke kerk hebben veel stof doen opwaaien en doen dat nog. De commissie Deetman heeft het onderzocht. Slachtoffers hebben hun verhaal kunnen doen en aan hen is voor een goed deel recht gedaan.

De Nederlandse bisschoppenconferentie heeft stappen gezet om nu en in de toekomst seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Wij sluiten ons daarbij aan. Met deze nota willen het parochiebestuur en het pastoraal team van de parochie Heilige Drie-eenheid dat beleid, zoals beschreven in de 'Gedragscode Pastoraat 2018', naar de praktijk van alledag vertalen.

Heel veel mensen, van de verschillende locaties, pastores en vrijwilligers, parochianen, bestuurders, ervaringsdeskundigen en externe deskundigen hebben daaraan meegewerkt. Allen dank daarvoor.

We hopen met deze informatie iedereen te helpen die grensoverschrijdend gedrag signaleert of meemaakt.

Het bestuur van parochie Heilige Drie-eenheid.

Inleiding

Dit is het dossier preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag van de parochie Heilige Drie-eenheid te Nijmegen. Het bevat alle teksten voor alle lezers. Dat geldt voor besturen, voor alle parochianen, voor pastores en vrijwilligers en ook voor fondsen. We hebben een hoofdstukindeling gemaakt, zodat niet iedereen alles hoeft te lezen, die dat niet zou willen.

Om de volle terminologie 'preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag' niet steeds te hoeven gebruiken spreken we over 'preventie' of 'misbruik', tenzij het uitdrukkelijk om een van de genoemde termen gaat.

We beginnen met de definitie. Dat is wat formeel, maar dan weten we samen waar we het over hebben.

Het preventiebeleid bestaat uit 2 delen: eerst beschrijven we wat we doen om seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag **te voorkomen** en wat doen we als het zich reëel voordoet.

Vervolgens beschrijven we de verschillende taken en verantwoordelijkheden. Wie kan (en moet!) iets doen. Er is een tekst voor 'iedereen' en een beschrijving van wat de vertrouwenscontactpersonen doen.

In hoofdstuk 4 geven we de teksten weer, zoals we die in de publiciteit willen gebruiken.

In alle gevallen kan de lezer ook gebruik maken van de informatie en hulp, zoals die geboden wordt via de website van de bisschoppen

www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl

In bijlage 1 treft u een overzicht aan van de onderscheiden functies en verantwoordelijkheden

Definities

De parochie Heilige Drie-eenheid sluit zich aan bij de definitie die ook de Nederlandse bisschoppen hanteren.

Onder ernstig en/of strafbaar '**grensoverschrijdend gedrag**' wordt verstaan:

- psychisch grensoverschrijdend gedrag, waaronder emotioneel misbruik;
- fysiek grensoverschrijdend gedrag, waaronder mishandeling;
- seksueel grensoverschrijdend gedrag, waaronder seksuele opmerkingen en aanrakingen, vertoon van aanstootgevend materiaal en seksueel misbruik;
- verwaarlozing en/of het onthouden van zorg;
- discriminatie;
- schending van rechten;
- financiële en materiële uitbuiting

De 'Gedragscode Pastoraat' beschrijft op pagina 10 **seksueel misbruik** als volgt:

"Iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten, ofwel ondergaan, ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden en/of andere handelingen of gedragingen van een soortgelijke aard als die strafbaar zijn gesteld in het Wetboek van Strafrecht. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en/of doorgeven daarvan."

Daarnaast is er de Nederlandse wetgeving, die altijd geldt:

De Nederlandse wetgeving zegt: (wetsartikel 249)

"Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie".

Een jeugdlid is aan de zorg en waakzaamheid van onze vereniging toevertrouwd. Dit artikel is dus onverminderd van kracht op al diegenen die jeugdleden begeleiden.

I. Preventie van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik

Het voorkomen van ongewenst gedrag, preventie, is het allerbelangrijkste.

We hebben daarvoor drie wegen:

- a. cultuur van omgang en daarbij bijbehorende regels
- b. de VOG-verklaring
- c. training en informatie.

a. Omgangsregels en -cultuur

We hebben een aantal omgangsregels opgesteld.

1. Ik houd rekening met de grenzen die de ander aangeeft.
2. Ik val de ander niet lastig.
3. Ik stel geen ongepaste vragen en maak geen ongewenste opmerkingen over iemands persoonlijk leven of uiterlijk.
4. Ik maak op geen enkele wijze misbruik van mijn machts- of afhankelijkheidspositie.
5. Ik kom niet ongewenst te dichtbij en raak de ander niet tegen zijn of haar wil aan.
6. Ik geef de ander geen ongewenste seksueel getinte aandacht.
7. Ik onthoud mij van alle seksuele handelingen en of seksuele contacten en relaties met minderjarigen tot 18 jaar/ en of kwetsbare volwassenen.
8. Ik zorg ervoor dat ik niet alleen in een geblindeerde ruimte ben met één kind of jongere of kwetsbare volwassene.
9. Ik plaats of deel geen ongewenste opmerkingen of beelden op social media.

De onderliggende gedachte bij deze regels is, dat we elkaar respecteren en waarderen. In de omgangsregels staat steeds het woordje 'ik'. Maar een omgangscultuur betekent ook dat we **elkaar daarop aanspreken**. Wanneer een ander verkeerde opmerkingen maakt of een ander onveilig benadert, mogen we daar iets over zeggen.

Deze omgangsregels gelden natuurlijk voor alle activiteiten in de kerkelijke ruimte. Het kan gebeuren dat een activiteit vanwege de kerk buiten de kerkruimte plaatsvindt: b.v. tijdens een kinderkamp, een vergadering thuis, of tijdens een tweegesprek. Ook dan gelden deze omgangsregels.

b. VOG - verklaring omtrent gedrag

In de kerk vragen we voor vrijwilligers en professionals die werken met jeugd en jongeren en met kwetsbare ouderen een VOG-verklaring aan. We doen dat om te kunnen controleren of (nieuwe) mensen die kwaadwillend zijn een taak vervullen in de kerk en zo een bedreiging vormen.

Die VOG - verklaring moet elke 7 jaar opnieuw worden aangevraagd. Het parochiesecretariaat van de Heilige Drie-eenheid is hiervoor verantwoordelijk, in opdracht van het bestuur.

Een VOG-verklaring vormt geen garantie, dat realiseren we ons heel goed. Het voorkomt echter wel dat mensen met een verborgen agenda een gevaar kunnen vormen.

In bijlage 2 staat een overzicht van de taken en functies voor wie een VOG-verklaring wordt aangevraagd.

c. Oefenen en informeren

Seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag zijn geen gemakkelijke onderwerpen. Het is niet gemakkelijk om erover te praten en het is al helemaal moeilijk om elkaar erop aan te spreken.

De vertrouwenscontactpersonen zijn degenen in de parochie die aanspreek-deskundig zijn op dit terrein. Je kunt hen altijd aanspreken. Ook zij kunnen dat niet vanzelf. Het bestuur zorgt ervoor dat zij op de juiste wijze worden ondersteund en getraind. Hun contactgegevens vind je op de website en op het informatiepunt van de diverse locaties.

Iedereen in de parochie zou over het onderwerp moeten kunnen praten. Daarom organiseert het parochiebestuur in samenwerking met de verschillende locaties een aantal centrale bijeenkomsten voor aparte doelgroepen.

II. Procedure, taken en verantwoordelijkheden *bij de melding van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag (cf. de gedragscode pastoraat 2018)*

Preambule: Het parochiebestuur is te allen tijde verantwoordelijk voor de te volgen procedure. Zij kan taken van uitvoering delegeren aan anderen. Onderstaande procedure bevat omschrijving van taken en verantwoordelijkheden inzake de melding van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik.

Signaleren:

Alle betaalde medewerkers en vrijwilligers hebben een taak in het signaleren van (vermoedens van) seksueel misbruik en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. We verwachten dat zij niet alleen de grovere vormen serieus nemen, maar ook de zogenaamde 'kleinere' grensoverschrijdingen. Deze komen het meest voor en zijn vaak een signaal voor een klimaat waarin ernstigere vormen meer kans kunnen krijgen. Wanneer je mildere vormen van grensoverschrijdend gedrag signaleert, verwachten we dat je de betreffende perso(o)n(en) daarop aanspreekt en corrigerend optreedt.

Melden van vermoedens, signaleren en vaststellen van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik¹

- Ieder die grensoverschrijdend gedrag en/of seksueel misbruik binnen de organisatie ervaart kan dat melden bij de vertrouwenscontactpersoon.
- Wanneer door omstandigheden de klacht terecht komt bij de locatiecoördinator zal deze de vertrouwenscontactpersoon op de hoogte brengen.

(In alle gevallen wordt het slachtoffer om toestemming gevraagd)
- Iedereen die grensoverschrijdend gedrag en/of seksueel misbruik vermoedt, of erover hoort, is verplicht dit te melden bij de vertrouwenscontactpersoon.
- Wanneer betaalde medewerkers en/ of vrijwilligers twijfelen aan de ernst van of het terecht zijn van een vermoeden, geldt een consultatieplicht bij de vertrouwenscontactpersoon.
- De vertrouwenscontactpersoon meldt bij de verantwoordelijke bestuursleden. Deze beoordelen of de klacht naar de externe vertrouwenspersoon, justitie, meldpunt seksueel misbruik r.k. gaat, dan wel (eerst) intern wordt besproken.

¹ zie voor de taakomschrijvingen van de verschillende personen bijlage 1

De handelende verantwoordelijken: de onderscheiden stappen

De vertrouwenscontactpersoon luistert naar de klacht.

(Onderstaande stappen worden genomen in overleg met degene die de klacht indient)

Bij een milde vorm van grensoverschrijdend gedrag spreekt de vertrouwenscontactpersoon de dader daarop aan.

Zij/hij stelt het bestuur op de hoogte.

Ook stelt zij/hij de locatiecoördinator op de hoogte.

Het bestuur beoordeelt het vervolg van de procedure.

Het bestuur kan een externe vertrouwenspersoon inschakelen

Bij ernstige zaken schakelt het bestuur ook het *meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl* in. (ref. 5.3. gedragscode pastoraat). Bij seksueel misbruik van minderjarigen wordt altijd de politie ingeschakeld

Handelwijze bestuur en/ of vertrouwenspersonen bij ernstig seksueel misbruik.

- gesprek met slachtoffer;
- .gesprek met beschuldigde;
- informatief gesprek met de politie;
- aangifte bij politie;
- voorlopige maatregelen t.a.v. de vermoedelijke pleger/beschuldigde;
- veiligstellen en opvang van het slachtoffer;
- informatie aan betrokkenen;
- nazorg;
- meldpunt RKK;
- na afhandeling van de situatie stelt het parochiebestuur/pastoor de geloofsgemeenschap zo nodig in algemene, zakelijke bewoordingen op de hoogte van de gebeurtenissen, zonder de kwestie inhoudelijk te benoemen.
- het bestuur benoemt een 'Commissie Wijsheid'. Deze commissie fungeert als klankbord in actuele situaties en kan – maar hoeft niet - geraadpleegd worden.

Zwijgplicht na een melding

Naast de meldplicht geldt een *zwijgplicht* voor het bestuur, de melder en medewerkers binnen de organisatie ten opzichte van derden. De melder en het slachtoffer wordt gevraagd de gesprekken te beperken tot de eigen kring.

Een melding is nog geen beschuldiging. Natuurlijk kunnen de betrokkenen zich wel uiten bij de vertrouwenscontactpersoon.

Zwijgplicht is nodig zodat er niet meer personen bij een zaak worden betrokken dan voor een zorgvuldige behandeling noodzakelijk is. Er moet worden voorkomen dat geruchten ontstaan en iemand al bij voorbaat als 'schuldig' wordt bestempeld. Het voorkomt ook dat het slachtoffer zelf verdacht kan worden gemaakt. Zwijgplicht is ook belangrijk om te zorgen dat een eventuele strafrechtelijke procedure niet wordt belemmerd.

BIJLAGE 1

In alfabetische volgorde: titels en verantwoordelijkheden inzake de preventie en melding van seksueel misbruiksituaties:

Bestuur: het bestuur van de parochie Heilige Drie-eenheid. Zij is te allen tijde (eind)verantwoordelijk voor preventie en melding van seksueel misbruik. Zij heeft haar taken gedelegeerd aan lokale vertrouwenscontactpersonen en externe vertrouwenspersonen. In ernstige zaken neemt zij de regie in handen. In het bestuur hebben 2 personen de portefeuille 'misbruik'

Dader: degene die wordt beschuldigd van seksueel misbruik en/of grensoverschrijdend gedrag

Externe vertrouwenspersoon: bij ernstige misbruiksituaties kan het bestuur een van de beide externe vertrouwenspersonen inschakelen dan wel raadplegen. Vertrouwenspersonen zijn professioneel geschoolde functionarissen die personen kunnen begeleiden.

Locatiecoördinator: elke locatie van de parochie heeft een locatiecoördinator die ervoor zorgt dat de praktische organisatie op de locatie goed verloopt.

Melder: iedereen uit de geloofsgemeenschap die misbruik signaleert, dient dit te melden bij de vertrouwenscontactpersoon.

Pastoraal Team: de pastores hebben, zoals andere parochianen, de plicht om misbruik te melden bij de vertrouwenscontactpersoon. Zij hebben geen formele rol in de procedure. Wel kunnen zij personen pastoraal ondersteunen.

Slachtoffer: iemand die slachtoffer is van seksueel misbruik en/of grensoverschrijdend gedrag.

Vertrouwenscontactpersoon: voor de verschillende locaties in de parochie zijn er vertrouwenscontactpersonen die voor iedereen het eerste aanspreekpunt zijn inzake misbruik. Het zijn vrijwilligers die door middel van training zijn gekwalificeerd. (zie ook bijlage 3)

Commissie Wijsheid: is een in het leven te roepen commissie die bestuur incidenteel bijstaat in de afweging van moeilijke beslissingen inzake misbruik. Deze bestaat uit de verantwoordelijke bestuursleden; een pastor, de vertrouwenspersoon en een externe 'wijze'.

BIJLAGE 2

Lijst van functies voor wie een VOG-verklaring wordt aangevraagd:

- 1: Kerkelijke beroepskrachten
- 2: Emeriti kerkelijke beroepskrachten die als vrijwilliger pastorale assistentie verlenen.
- 3: Alle begeleiders van jongeren en kinderen.
- 4: Alle pastorale hulpgevers
- 5: Vrijwilligers huis- en ziekenbezoekgroepen
- 6: Koster en koster beheerder
- 7: Tekenbevoegde en gedelegeerde bestuurders
- 8: Beheerder persoonsgegevens (secretariaat betaald en vrijwilligers)
- 9: Alle personen die professioneel projectmatig en of met regelmaat op vrijwillige basis activiteiten mee uitvoeren en of organiseren met kinderen, jongeren of kwetsbare ouderen

zie ook: [2015_05_08_BijlageLijstFunctiesVOG_R-KKerk.pdf \(rkkerk.nl\)](#)

BIJLAGE 3

Competenties, kennis en vaardigheden vertrouwenscontactpersoon seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag:

- Goed kunnen luisteren en rustig reageren.
- Niet oordelen en voortijdig concluderen
- Bereikbaar en beschikbaar
- Geheimbestendig
- Onpartijdig ten opzichte van bestaande groepen
- Onafhankelijk denkend ten aanzien van machtsverhoudingen
- Integer
- Communicatief
- Goed gevoel voor onderscheiden verantwoordelijkheden in de organisatie
- Kennis van de problematiek

BIJLAGE 4

MELDPROTOCOL VOOR VERTROUWENSPERSON (VCP)

Vorbereiding/ inleiding VCP	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraak maken voor gesprek; liefst mondeling • Geschikte locatie reserveren • Informatie vooraf: gesprek is vertrouwelijk geheimhouding gegarandeerd 	
Gesprek VCP	<ul style="list-style-type: none"> • Melder uitnodigen het verhaal te doen • VCP vraagt toestemming om notities te maken • VCP stelt verhelderende vragen • Gericht op feiten; interpretaties voorkomen • Vervolg mogelijkheden bespreken 	Gesprek met VCP is eenmalig
Afronding VCP	<ul style="list-style-type: none"> • Verslag maken • Doorspreken van het verslag met melder • Melding en schriftelijk verslag vertrouwelijk eventueel naar parochiebestuur i.o. met de melder • VCP informeert locatiecoördinator • Vervolg stap bespreken 	Bij voorkeur één contactpersoon in bestuur. Bestuur slaat verslag geanonimiseerd op; VCP bewaart niets!
Vervolg mogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Geen aangifte ➤ Aangifte 	<ul style="list-style-type: none"> • Intern oplossen: gesprek • Klacht indienen bij het bestuur • Inschakelen externe vertrouwenspersoon door bestuur <p>Bij ernstige zaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • schakelt het bestuur meldpuntgrensoverschrijdendgedragr.kk.nl in • doet bestuur aangifte bij de politie 	Een klacht is geen beschuldiging!

BIJLAGE 5

MELDING ONGEWENST GEDRAG

Naam melder : _____

Locatie melder : _____

Datum melding : _____

Naam Vertrouwenscontactpersoon : _____

Beschrijving van de klacht:	Bijzonderheden:
Samenvattend:	
Afspraken:	